

‘Er staat meer dan er staat!’

‘Er staat meer dan er staat!’

Preken van Dien de Haan

Buijten & Schipperheijn *Motief* – Amsterdam

Colofon

ISBN 978-94-6369-004-1

© 2018 Dien de Haan

Vormgeving: Buijten & Schipperheijn

Foto omslag: Kor Klaver

Inhoud

Woord vooraf	7
Kijk eens met Jozef in de spiegel (Genesis 41 en 42)	9
Hoe vrij ben jij? (1 Korintiërs 4:3-4)	17
Opgebrand of uitgedaagd? (Exodus 3:1-4:5)	25
Bitter in de mond (Exodus 15:22-27)	33
God heeft naar ons omgezien (Lucas 1:68, 78, 79)	41
Iemand die luisteren kan (1 Samuël 3:1-10)	49
God is goed – en jij? (2 Samuël 9:1-13 en Galaten 5:22)	57
Gods zelfportret (Galaten 5:16-26)	65
Twintig bruine kadetjes (2 Koningen 4:42-44 en Marcus 6:30-44)	73
God erbij roepen (2 Koningen 6:1-7)	81
Wat doe je met je geld? (Marcus 10:17-27)	89
Kun je niet zingen? (Psalm 91)	97
Zalig op Moederdag (Lucas 11:27-28 en Lucas 1:26-45)	105
Waar is de mens? (Johannes 19:5)	113
Het zevende kruiswoord (Lucas 23:46)	121

Jarenlang ging Dien de Haan voor in Ontmoetingsdiensten in de Christelijke Gereformeerde Kerk van Zwolle. En jong en oud hoorde haar graag. Gelovigen en twijfelaars, kerkleden en gasten. Ook mensen die eigenlijk tegen de vrouw in het ambt waren. Die zeiden: ‘Ja maar *dit is Dien*.’

Dat voorgaan is helaas al heel wat jaren niet meer mogelijk voor Dien. Welnu, de mensen die haar destijds konden horen waren direct enthousiast bij het idee om preken van haar uit te geven. De preken van Dien voor een breder publiek, ja prachtig! En ik weet zeker dat ieder die haar recente dagboek ‘Lees maar, er staat meer dan er staat’ gelezen heeft, er net zo blij mee zijn.

Vanuit haar opvoeding heeft Dien een benijdenswaardige Bijbelkennis meegekregen. Als jong meisje las ze al ‘zwaardere’ kost, zoals de boeken van prof. Schilder en prof. Holwerda. Daarnaast heeft Dien wijze en liefdevolle mensenkennis opgebouwd in jarenlang telefoonpastoraat voor de *Elisabethbode*, waarin ze schreef over het alledaagse leven.

Als je die twee factoren – Bijbelkennis en mensenkennis – bij elkaar optelt, dan begrijp je wat deze preken bijzonder maakt. De verrassende zeggingskracht van Bijbelse woorden én het werkelijke mensenleven komen in deze preken bij elkaar.

O ja, en dan toch ook dat ze *door een vrouw* geschreven zijn. Want niemand zal ontkennen dat vrouwen anders in het leven staan. En dat kun je dan ook merken als vrouwen gaan preken!

Henk Mijnders

Woord vooraf

Hoe komt een vrouw ertoe, een preek te schrijven en te houden? Moet je daar een speciale roeping voor hebben? Dat kan. Maar het kan ook anders.

Op een dag waren onze beide Zwolse predikanten ziek en ik werd gebeld: 'Wil jij voorgaan in de ontmoetingsdienst?' Roeping... ik denk het wel. Ook van de campingdiensten die ik al vaak had geleid gold: ik had het nooit gezocht maar het overkwam me. Van Hogerhand!

Ik ben blij dat de uitgever deze bundel wil uitgeven en dankbaar dat Ingrid Plantinga er zoveel energie in heeft willen steken. Dank ook aan de leden van de CGK Zwolle die het typewerk verzorgden!

En vooral: dank aan God! *'Alles wat wij deden, hebt u voor ons gedaan'* Jesaja 26:12b

Dien de Haan

**‘Herstel van
verhoudingen. Dat is het
doel van vergeving.’**

Kijk eens met Jozef in de spiegel

Genesis 41 en 42

‘Alles komt goed / je zit in de lift / lees het maar na / in de Heilige Schrift...’

Dat is een zinnetje van Martine Bijl uit de musical *Joseph*. Maar als je het spetterende verhaal van de musical naast het Bijbelverhaal over Jozef legt, dan zeg je: Jozef in de lift? Mooi niet! Ja, de lift naar beneden. Naar de bodem van de put. Maar niet omhoog! Dat zinnetje is eigenlijk net zo irritant als je zelf in de put zit en je nergens meer een sprankje licht ziet en mensen je proberen te bemoedigen. Als ze dan tegen je zeggen dat alles wel weer goed komt en dat je vooral maar veel moet bidden en in de Bijbel lezen, denk je toch ook: Ja, toe maar, praat maar een eind weg, je snapt er niets van, van wat ik allemaal door moet maken...? Jozef in de lift? Vergeet het maar!

Maar waarom zou die geschiedenis van Jozef eigenlijk in de Bijbel staan? Ik heb geprobeerd dat op het spoor te komen en ik heb er voor mezelf zeven lessen in ontdekt...

Eerste les: Wees extra voorzichtig met je sterke kanten –

Genesis 41:1 e.v.

Weet je wat de titel *Farao* betekent? ‘Het Grote Huis’. Zoals wij spreken van het Witte Huis, of van het Kremlin. Farao vertegenwoordigde de wereldse macht van die dagen. Grillig, onrechtvaardig. Je wist bij hem nooit wat je boven het hoofd hing. Farao heeft macht. Dat is zijn sterke kant. Hij wordt als god vereerd. Mensen

met macht, mensen met geld, mensen die voor welvaart zorgen, die moet je te vriend houden, die moet je naar de ogen kijken. Toen al, maar vandaag toch ook?

Wij hebben toch ook jarenlang de welvaart aanbeden? De reclame zegt: als je graag die mooie zilvergrijze auto wilt hebben, dan ga je gewoon naar de bank of naar lenen.nl en je kóópt 'm. De bank en de welvaart, onze moderne goden. Tot er een kredietcrisis uitbreekt en je baan op de tocht komt te staan.

Op een nacht komt de God van hemel en aarde op bezoek bij de wereldheerser in het Grote Huis. Dat wordt een confrontatie tussen twee koninkrijken. Het Koninkrijk van God, van recht en gerechtigheid, én het koninkrijk van de mens, van het recht van de sterkste en onderdrukking van de zwakken. En dan is een dubbele nachtmerrie die een kredietcrisis aankondigt al genoeg om Farao klein te krijgen.

Juist waar hij het sterkst lijkt, de vruchtbare vlakte van de Nijl met glanzende koeien en een overvloedige graanoogst, blijkt Farao het zwakst te zijn. Een droom over zeven uitgemergelde koeien en zeven verschroeide korenaren kondigt het einde van de welvaart aan en Farao zit in zak en as.

Het is net als met het ijs van één nacht: je zakt erdoor. In de wereld, in de economie en evengoed in je persoonlijke leven. Wees er maar op bedacht. Waar bouw je op? Waar ontleen je je zekerheid aan? Je gezondheid? Je opleiding? Je baan? Je pensioen? De Bijbel prikt erdoorheen: Kijk maar uit, voor je het weet zak je erdoor.

Tweede les: Probeer tegenslagen te zien als oefeningen in vertrouwen – Genesis 41:14 e.v.

En dan verschijnt de hoofdfiguur op het toneel: Jozef! Een door iedereen vergeten Hebreeuwse slaaf die in de gevangenis zit. Zijn broers hebben hem dertien jaar geleden in de put gegoooid vanwege

hun irritatie over zijn dromen en zijn veelkleurige pronkgewaad. En nu wordt hij als dromenuitlegger uit de gevangenis gehaald en hij krijgt er speciale gelegenheidskleren voor aan. God voert de rege van Jozefs leven en draait de rollen om!

Alleen blijkt dat pas na dertien jaar... Zo lang was Jozef slachtoffer van vernedering, haat, onbegrip en oneerlijkheid. Hoe kom je dat als mens ooit te boven? Daar houd je toch allerlei posttraumatische verschijnselen aan over?

Er zijn mensen die in hun leven de ene tegenslag na de andere meemaken. Het ene is nog niet voorbij of het andere kondigt zich al weer aan. Er komt geen eind aan. En er zijn er die zich daardoor altijd het slachtoffer voelen. Die nergens anders meer over kunnen praten dan over hun problemen.

Jozef kreeg ook de ene tegenslag na de andere te verwerken. Dertien jaar zat hij in de diepte, maar het waren geen verloren jaren! In die dertien jaar van tegenslag is hij gevormd tot iemand die opvalt door zijn bescheidenheid en wijsheid en zijn Godsvertrouwen!

We moeten allemaal gevormd worden in het leven. En God kan ook tegenslagen daaraan mee laten werken. Daar mag je ook om bidden. Bidden dat jouw tegenslagen een oefening in vertrouwen voor je mogen worden. Dan kun je ervan groeien, uitgroeien tot de mens die je mag zijn, zoals God je heeft bedoeld!

Derde les: Op Gods tijd ben je er klaar voor – Genesis 41:46 e.v.

Jozef was dertig jaar toen hij uit de gevangenis kwam. En in het oosten gold dertig jaar als de leeftijd waarop je gerijpt en gevormd was. Op zijn dertigste was Jozef er klaar voor om de redder van de toenmalige wereld te worden. Moet je dan niet aan Jezus denken? Dertig jaar was Hij toen Hij er klaar voor was om de wereld te redden. Maar voor Hem moesten toen de zwaarste jaren nog komen. Het klinkt een beetje ouderwets, maar ik weet niet goed hoe ik het moderner moet zeggen: Jozefs weg ging door lijden tot heerlijk-

heid en die van Jezus nog veel meer. Jezus heeft bloed gezweet van angst en Hij heeft zijn ‘waarom’ naar de hemel geschreeuwd en zo heeft Hij dwars door het lijden heen de heerlijkheid bereikt. Zou dat dan ook niet gelden voor iedereen die zegt: ‘Here Jezus, ik wil U volgen, óók in mijn tegenslagen en mijn pijn en eenzaamheid en verdriet?’ Door lijden tot heerlijkheid!

Vierde les: Ga naar Jezus en doe wat Hij zegt – Genesis 41:55

Als in het tweede jaar van de hongersnood iedereen honger begint te lijden en de mensen bij Farao om koren komen vragen, zegt die: ‘Ga naar Jozef en doe wat hij zegt...’ Farao kan zijn volk en de wereld niet van de hongersnood redden, daarvoor moeten ze bij Jozef zijn! Zou dat de vierde les niet zijn? Als ik het naar de problemen van onze tijd door mag trekken: Onze plannen kunnen onze toekomst niet veilig stellen en onze regering kan onze wereld niet van de ondergang redden. Jezus is de enige die dat kan! Ga naar Jezus en doe wat Hij zegt!

‘Ik ben het brood dat leven geeft’, heeft Hij gezegd en het is helemaal gratis. Dat kun je zelfs bij Jozef niet zeggen: die laat de mensen zelfs dubbel betalen voor hun brood. Eerst via de belasting en nog een keer als ze hun eigen oogst van hem terugkopen. Maar hoor je in de verte de stem van Jezus? ‘Kom, ook al heb je geen geld. Koop hier je voedsel en eet. Kom, koop voedsel zonder geld...’ (Jesaja 55:1). Jezus, de Redder van de wereld. Zonder Hem red je het niet.

Vijfde les: Vergeetachtigheid kan een gave van God zijn – Genesis 41:51

Tijdens de zeven jaar van voorspoed krijgt Jozef twee zonen. Als in de Bijbel verteld wordt dat iemand een naam krijgt, moet je altijd even je oren spitsen. Manasse, noemt Jozef zijn oudste zoon, dat betekent: die doet vergeten. Want, zei hij, God heeft mij al mijn moeite en ook het huis van mijn vader doen vergeten.

Niet dat Jozef nooit meer aan het verleden teruggedacht en nooit meer iets met zijn familie te maken wilde hebben, maar hij liet zijn denken en doen niet beheersen door wat hem was aangedaan. Hij gaf de bitterheid geen plaats in zijn hart. God heeft mij doen vergeten...

Als mensen je onrecht hebben aangedaan, misschien wel juist mensen van wie je dat het minst zou verwachten, in de familie of in de kerkfamilie... als je gewond door het leven gaat... kun je Jozef dan nazeggen: 'God heeft mij doen vergeten...'? Durf je het los te laten of blijf je in je verdriet of bitterheid steken?

Hoe kom je klaar met je verleden, met wat mensen je hebben aangedaan? Wat moet je doen om je bitterheid te overwinnen en je niet je leven lang het slachtoffer te voelen?

Je kunt ervoor in therapie gaan en dat is prima, maar kom je daarmee helemaal tot op de bodem?

Waarom ga je er niet mee naar Jezus, die je in deze geschiedenis achter Jozef kunt zien staan? Waarom vraag je Hem niet om je te helpen het verleden los te laten, het in zijn handen te leggen? Dat gaat niet ineens, Jozef had er dertien jaar voor nodig en ik denk dat voor ons het hele leven een stageperiode is, maar Hij wil en kan de wonden en de breuken in je hart genezen.

Zesde les: Je mag God dienen waar je bent – Genesis 41:52

En dan kun je vandaag ook echt van het leven genieten! Let maar op de naam die Jozef zijn tweede zoon geeft: Efraïm, dubbelvrucht betekent dat, want God heeft mij vruchtbaar gemaakt in dit land waar ik zoveel te verduren heb gehad. Jozef verloochent zijn afkomst uit Kanaän niet. Maar dat verhindert hem niet om dankbaar te zijn voor wat hij in Egypte heeft!

Vroeger zongen christenen soms: 't Hoofd omhoog en 't hart naar boven, hier beneden is het niet.' Maar geloven betekent niet met

je hoofd in de wolken en een wazige blik in je ogen naar de hemel lopen verlangen. Geloven betekent daar waar je woont, doen wat je moet doen en God dankbaar zijn voor wat Hij je geeft! Zoals Jozef.

Zevende les: Slechte resultaten uit het verleden bieden hoopvolle lessen voor de toekomst – Genesis 42:8 e.v.

God heeft Jozef al zijn moeite doen vergeten zodat hij er niet verbitterd door is geworden. Maar houdt hij dat vol als hij na jaren plotseling zijn broers weer ontmoet, omdat ze koren van hem willen kopen? Zij herkennen hem niet, maar hij hen wel! En als ze voor hem in het stof buigen, herinnert hij zich alles weer haarscherp. En dan?

Dan zet hij het hun niet alsnog betaald, maar hij staat ook niet meteen klaar met zijn vergeving, zonder dat zij daarom vragen. Dat zou voor ons wel eens de zevende les kunnen zijn!

‘Je moet ook een keer kunnen vergeven’ zeggen mensen soms. Dat is waar, maar dat moet je maar niet te snel en als een vanzelfsprekendheid tegen anderen zeggen. Vergeven is niet iets van ‘niet meer over praten, zand erover, klaar’. Vergeven wil zeggen dat er ruimte voor verzoenen, voor een nieuwe, zuivere relatie komt! Herstel van verhoudingen. Dat is het doel van vergeving.

Jozef stelt zijn broers op de proef: zijn ze nog net zo hard en liefdeloos als toen of hebben ze van het verleden geleerd en zijn ze veranderd? Hij wuift hun schuld niet weg alsof het niet zoveel te betekenen had wat ze hem hebben aangedaan, maar hij drijft ze in het nauw en laat ze het verleden opnieuw beleven, om ze zo juist naar zich toe te trekken!

Voel je hoe het evangelie hier al vlak onder de oppervlakte van het verhaal tintelt!? Op ‘de derde dag’ (dat is in de Bijbel de dag van een beslissend nieuw begin) laat hij hen uit de gevangenis halen en het graan dat ze meekrijgen is gratis... proef je het evangelie?!

En dan denk ik: Zou God niet, net als Jozef hier, op een verrassen-

de manier ons verleden opnemen in de weg die Hij verder met ons gaat, zodat we ervan leren? Dan kan het soms lijken dat je steeds dieper in de moeite komt, dat God je in het nauw drijft, maar uiteindelijk zal blijken dat Hij je van verrassing naar verrassing leidt. Dan is het toch waar wat in die musical gezongen wordt. Alles komt goed, je zit in de lift, lees het maar na in de Heilige Schrift!

Gespreksvragen

1. Wat raakt je in deze preek? Wat spreekt je aan of wat leer je ervan? Wat vind je lastig?
2. Welke sterke kanten van jou kunnen juist een zwakke plek worden?
3. Hoe ga je om met tegenslagen?
4. En met pijn uit je verleden? Kun je dit aan God overgeven?
5. Welke verrassingen ben je tegengekomen op je weg met God?